

Oulaisten sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Oulaisten kaupungin kuraattorien näkemys ja kannanotto koulupsykologipalveluihin Oulaisissa

Oppilas- ja opiskeluhuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013), joka on tullut voimaan 1.8.2014.

Opiskeluhuolto on kokonaisuus, jolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuoltoa on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto. (OHL 3§ 1 mom).

Opiskeluhuolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskelijahuoltona. Opiskelijahuoltoa toteuttavat kaikki kouluyhteisön jäsenet.

Yhteisöllisen oppilashuollon lisäksi opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluihin, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluihin ja monialaiseen yksilökohtaiseen oppilashuollon palveluihin (OHL 5 §).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaan: *”Oppilaitoksen sijaintikunta vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta”* (OHL 9§ 2 mom).

”Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä” (OHL 15 § 1 mom.)

Psykologinen työ oppilaitosympäristössä tavoittaa käytännössä kaikki ikäluokat. Se edistää lasten ja nuorten sekä henkilöstön hyvinvointia ennaltaehkäisten ongelmien vaikeutumista. Koulupsykologin työhön kuuluu mm. oppilashuoltotyö osana monialaista oppilashuoltoryhmää, jossa koulupsykologi antaa konsultti-tiota sekä tekee yhteistyötä koulun henkilökunnan kanssa. Lisäksi koulupsykologi selvittää ja arvioi lapsen ja nuoren kehityksessä, koulunkäynnissä, opiskelussa tai oppimisessa esiin tulevia pulmia psykologisilla tutkimuksilla. Koulupsykologi neuvoo, ohjaa ja tarjoaa keskustelutukea oppilaille/opiskelijoille sekä heidän huoltajilleen mm. lasten ja nuorten kasvuun, kehitykseen, tunne-elämän solmukohtiin, psyykkiseen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä.

Tilanne Oulaisten kaupungissa koulupsykologipalvelujen osalta

1.8.2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskeluhuoltolain velvoittamat koulupsykologipalvelut eivät ole toteutuneet koko aikana täysimääräisesti Oulaisissa. Kesäkuussa 2017 perusopetuksen rehtorit sekä kuraattorit ovat esittäneet sivistys- ja kulttuurijohtajalle sekä silloiselle sivistyslautakunnalle koulupsykologin palveluiden järjestämistä lain mukaisesti.

Oulaisissa toimi lv. 2018-2019 ajan määräaikaisessa 1,5 vuoden työsuhteessa koulupsykologi 60 % työajalla kolmena päivänä viikossa. Työsuhteen alkuvaiheessa koulupsykologi toi esille työmäärän kohtuuttomuuden: kouluyksiköt sekä oppilasmäärät ovat liian suuret yhden koulupsykologin hoidettavaksi. Tästä johtuen koulupsykologi rajasi työn ulkopuolelle esiopetusikäiset sekä 2. asteen opiskelijat.

Syyslukukauden 2019 aikana koulupsykologipalvelut järjestettiin vain esi- ja perusopetusikäisille perheneuvolan ostopalvelupsykologin toimesta. Psykologilta ei ostettu lisäpäiviä, joten resurssi koulupsykologin työhön oli lähinnä nimellinen käsittäen psykologiset tutkimukset. Perheneuvolan psykologi työskenteli viime lukuvuonna 1-2 päivänä viikossa Oulaisissa. Tällä hetkellä perheneuvolassa ei ole psykologipalveluja.

Kevätlukukaudella 2020 koulupsykologipalvelut on järjestetty 1 päivänä viikossa ostopalveluna. Psykologin palvelut ovat kattaneet psykologisten tutkimusten teon 1-9 luokkien oppilaille. Työn ulkopuolelle on rajattu esiopetusikäiset sekä 2. asteen opiskelijat. Psykologi ei ole osallistunut yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön esimerkiksi koulujen yhteisöllisiin oppilashuoltoryhmiin eikä toiminut työparina koulun henkilökunnalle tai osallistunut ryhmien kanssa tehtävään työhön.

Tällä hetkellä Oulaisten kaupunki rikkoo lakisääteistä veloitettaan, sillä koulupsykologipalveluja ei ole tarjolla. Perusturvan ja sivistystoimen yhdistelmävirka koulu- ja perheneuvolapsykologista oli 4. kertaa uudelleen haussa 29.6.2020 saakka. Haastatteluun asti ei saapunut yhtään hakijaa.

Koulupsykologipalvelujen toteutuminen oli esillä oppilashuollon ohjausryhmän kokouksessa 18.5.2020, jossa mukana olivat kuraattorien lisäksi mm. perusturvajohtaja Päivi Rautio ja sivistys- ja kulttuurijohtaja Ari Sarpola. Kuraattorit ottivat esille em. hakuilmoituksessa olevan psykologin laajan työnkuvan, joka ei ole houkuttellut hakijoita. Kuraattorit toivat esille, että oppilas- ja opiskeluhuoltolain mukaan koulupsykologin työhön sisältyy erilaisten tutkimusten lisäksi myös keskustelutukea ja osallistumista yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön. Kokouksessa muistutettiin, että myös 2. asteen opiskelijoilla on oikeus koulupsykologipalveluihin. Kuraattorit esittivät kokouksessa, että Oulaisiin haettaisiin erikseen koulupsykologi ja perheneuvolapsykologi. Päivi Rautio toi kokouksessa esille, että tällä hetkellä perusturvassa on psykologin vakanssi. Sivistystoimessa ei ole psykologin vakanssia. Raution mukaan uusia vakansseja ei perusteta, kun kaupungilla on lomautukset tulossa.

Perusteluja ja huomioon otettavia seikkoja koulupsykologin oman toimen/viran perustamista puoltaviksi asioiksi:

Psykologiliiton ja THL:n suositus koulupsykologin asiakas- ja kouluyksikkömäärästä on 600-800 oppijaa ja kolme yksikköä yhtä koulupsykologia kohden, jotta lakisääteiset tehtävät voidaan toteuttaa laadukkaasti.

THL:n (2018) selvityksen mukaan kokoaikaisesti perusopetuksessa toimiva koulupsykologi työskentelee tavallisimmin 2-3 toimipisteessä. Vastuualueen oppilasmäärän keskiarvo on 985.

Oulaisissa oppilaita/opiskelijoita lv. 2019-2020 seuraavasti (tiedot saatu 9.6.2020):

- esiopetus päiväkotien ja peruskoulujen ryhmissä: 93
- perusopetuksen vuosiluokat 1-9: 919
- lukio: 143
- Koulutuskeskus JEDU:n Oulaisten toimipisteet: noin 600

Yhteenlaskettuna oppijamäärä on 1755.

Esi-, perus- ja 2. asteen kouluyksiköt yhteenlaskien Oulaisten kaupungissa on yhteensä 13 kouluyksikköä.

Oulaisten kaupungin alueen oppilasmäärä (1755) sekä kouluksiöiden lukumäärät (13) ovat sekä THL:n, Suomen psykologiliiton sekä THL:n (2018) selvityksen mukaan selvästi yli suositusten yhdelle kokoaikaiselle koulupsykologille saati että sama psykologi vastaisi myös perheneuvolapsykologin työtehtävistä.

6.8.2020

Käytännön seikkoja pohdittavaksi. Näkökulmat saatu psykologilta, jolla on työkokemusta sekä koulupsykologin että perheneurolapsykologin työstä.

Yhdistelmävirassa oleva työnkuva on yhden psykologin mahdoton toteuttaa, sillä koulupsykologin ja perheneurolapsykologin työnkuvat ovat erilaiset.

Yhdistelmävirassa nousee esille ristiriitoja:

- Mihin koulupsykologi voi ohjata lapsia/perheitä psykologiseen jatkohoitoon, jos sama psykologi toimii sekä oppilashuollon että perheneurolapsykologina? Käytännön ristiriita, jos saman psykologi on sekä koululla että perheneurolapsykologina: Koulupsykologi työskentelee alkuvuoden koulupsykologina ja tekee itse itselleen koulusta lähetteen perjantaiksi perheneurolapsykologin.
- Entäpä tilanteet, joissa perheneurolapsykologi saa työssään kuulla lapsen/perheeseen liittyviä asioita, joita kouluympäristössä ei ole mainittu tai niistä ei tiedetä? Miten voi erottaa ja muistaa saadun tiedon lähteen?
-
- Mikäli sama psykologi toimii sekä koulu- että perheneurolapsykologina jää työstä puuttumaan ammatillinen, kollegiaalinen tuki.
- Asiakaskunta voi perheneurolapsykologilla koostua syntymättömästä lapsesta ja hänen perheestään ikäihmisiin saakka. Koulupsykologilla asiakaskunta koostuu esiopetusikäisistä työuran loppupuolella oleviin aikuisiin. Yhdistelmävirka edellyttäisi yhdeltä ja samalta psykologilta kohtuuttoman laajaa osaamista.

Esitämme, että Oulaisten kaupungissa haetaan täytettäväksi kokoaikainen toistaiseksi voimassa oleva koulupsykologin toimi/virka. Täten lain määräämät kaupungin velvoitteet sekä oppilaiden ja opiskelijoiden oikeudet koulupsykologipalveluihin toteutuvat.

Oulaisissa 6.8.2020

Soili Häkkinen Kati Kankkonen Laura Rissanen
kuraattori kuraattori ma. vastaava kuraattori

LÄHTEET:

Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Perusopetuksen oppilashuolto liian epätasaista 8.2.2019:
https://www.psyli.fi/ajankohtaista/perusopetuksen_oppilashuolto_liian_epatasaista_-_psykologiliitto_vaatii_sitovaa_mitoitusta.3064.news?319_o=6

THL 5/2018: Koulupsykologipalvelujen yhdenvertaisuudessa on kehittämistarpeita – tuloksia perusopetuksen opiskeluhoollon seurannasta 2018: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137541/TUTI2019_5_Koulupsykologipalvelujen%20yhdenvertaisuudessa_FINAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y